

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัติ
พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๓๔

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ วท ๐๒๐๑.๔/๓๙๐๓ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (กวทช.) จำนวนยี่สิบสองคน โดยแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและผู้ซึ่งมิใช่ข้าราชการจำนวนฝ่ายละสิบเอ็ดคน ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมา กวทช. ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งในสัดส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องของ กวทช. เป็นประธานอนุกรรมการตามนัยข้อ ๕ แห่งข้อบังคับคณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ว่าด้วยการบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๔๓ ต่อมากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวได้เกษียณอายุราชการก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กวทช. (วาระสองปี) ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๓๔ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงขอหารือประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้

(๑) กรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กวทช. ซึ่งได้รับแต่งตั้งในสัดส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้เกษียณอายุราชการจากหน่วยงานของรัฐในระหว่างการดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กวทช. จะเป็นเหตุให้ขาดคุณสมบัติการดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กวทช. และทำให้การทำหน้าที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสิ้นสุดลงหรือไม่ ประการใด

(๒) หากการเกษียณอายุราชการของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวข้างต้นเป็นเหตุให้สถานะการดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กวทช. สิ้นสุดลง การทำหน้าที่ประธานอนุกรรมการของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว นับแต่วันที่ผู้นั้นเกษียณอายุราชการ จะเป็นเหตุให้มีผลเป็นการไม่ชอบหรือไม่ ประการใด และจะมีผลกระทบต่อบทบาทที่ประชุมใด ๆ ของคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวทำหน้าที่ประธานอนุกรรมการหรือไม่

ต่อมาสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้มีหนังสือ ที่ วท ๕๔๐๑/๔๑๖๕ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอหารือเพิ่มเติมว่า กรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเกษียณอายุราชการในระหว่างวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กวทช. นั้น แต่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวยังคงดำรงตำแหน่งในหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง กรณีจะถือเป็นการขาดคุณสมบัติการดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กวทช. และทำให้การทำหน้าที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กวทช. สิ้นสุดลงหรือไม่ ประการใด นอกจากนี้ สวทช. ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ วท

๕๔๐๑/๔๒๙๙ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาชี้แจงข้อกฎหมาย และข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเดิมเป็นข้าราชการสังกัด ส่วนราชการแห่งหนึ่ง และได้เกษียณอายุราชการเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ แต่ยังคงดำรงตำแหน่ง กรรมการบริหารศาลยุติธรรม และกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ซึ่ง สวทช. เห็นว่า การที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิยังดำรงตำแหน่ง ในหน่วยงานของรัฐอื่นถือว่าเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีและสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ โดยมีผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ข้อหารือนี้มีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาสามประเด็น โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องเกษียณอายุราชการจากหน่วยงานของรัฐดังกล่าวในระหว่างการดำรงตำแหน่งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นเหตุให้ขาดคุณสมบัติการดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และทำให้การทำ หน้าที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสิ้นสุดลงหรือไม่ ประการใด เห็นว่า ในประเด็นนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วในเรื่องเสร็จที่ ๑๑๔/๒๕๓๖^๑ สรุปความได้ว่า เมื่อกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับงานของสำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ครบเกษียณอายุราชการ กรรมการผู้นั้นย่อมพ้นจาก หน่วยงานของรัฐนั้น และเป็นเหตุให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเพราะถือว่าเป็น ผู้ซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๓๔ อีกต่อไป แม้ว่ามาตรา ๗^๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวจะมีได้บัญญัติถึงการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในกรณี เช่นนี้ก็ตาม ดังนั้น กรณีปัญหาในประเด็นนี้จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอีก

^๑บันทึก เรื่อง การตีความในพระราชบัญญัติพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๓๔ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๒๗๐ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๖ ถึงสำนัก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๒มาตรา ๔ ให้มีคณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นรองประธานกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการไม่เกินยี่สิบสองคน โดยให้แต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับผู้ซึ่งมิใช่ข้าราชการจำนวนฝ่ายละเท่า ๆ กัน และให้ผู้ชำนาญการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

^๓มาตรา ๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๖ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรี แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ

โดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

ประเด็นที่สอง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเกี่ยยณอายุราชการในระหว่างวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ แต่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวยังคงดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง กรณีจะถือเป็นการขาดคุณสมบัติการดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และทำให้การทำหน้าที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสิ้นสุดลงหรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ การที่คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งบุคคลใดเพื่อเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจะต้องพิจารณาคุณสมบัติเฉพาะตัวของบุคคลนั้น และหน่วยงานที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ว่าเป็นหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับงานของ สวทช. ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นว่ายังประโยชน์ต่องานของ สวทช. หรือไม่ ดังนั้น เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเกี่ยยณอายุราชการจากหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแล้ว บุคคลดังกล่าวจึงมิได้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากหน่วยงานนั้น อันเป็นผลให้ผู้นั้นต้องพ้นจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติเพราะขาดคุณสมบัติเบื้องต้นที่คณะรัฐมนตรีใช้พิจารณาในการแต่งตั้ง ส่วนการที่กรรมการผู้นั้นจะยังคงดำรงตำแหน่งในหน่วยงานของรัฐอื่น แม้ สวทช. จะเห็นว่าหน่วยงานที่ผู้นั้นยังดำรงตำแหน่งอยู่จะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ สวทช. แต่ก็เป็นเพียงความคิดเห็นของ สวทช. ซึ่งคณะรัฐมนตรีย่อมได้เคยพิจารณาว่าหน่วยงานดังกล่าวเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่คณะรัฐมนตรีประสงค์จะตั้งบุคคลจากหน่วยงานนั้นแต่อย่างใด

ประเด็นที่สาม หากการเกี่ยยณอายุราชการของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นเหตุให้การดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสิ้นสุดลง การทำหน้าที่ประธานอนุกรรมการของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวนับแต่วันที่เกี่ยยณอายุราชนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และจะมีผลกระทบต่อบทบาทที่ประชุมของคณะอนุกรรมการข้างต้นหรือไม่ เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่สองแล้วว่า การเกี่ยยณอายุราชการจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบกับข้อ ๕ (๑)^๕ แห่งข้อบังคับคณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ว่าด้วยการบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติเป็นประธานอนุกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เมื่อปรากฏว่าบุคคลนั้นต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จึงย่อมไม่อยู่ในฐานะที่จะดำรงตำแหน่งประธานอนุกรรมการดังกล่าวอีกต่อไปได้ แต่อย่างไรก็ดี โดยที่มาตรา ๑๙^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติรองรับกรณีที่ปรากฏภายหลังว่ากรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือการแต่งตั้งไม่ชอบด้วย

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๕ข้อ ๕ ให้มีคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

(๑) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการคนหนึ่ง เป็นประธานอนุกรรมการ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖มาตรา ๑๙ ถ้าปรากฏภายหลังว่าเจ้าหน้าที่หรือกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือการแต่งตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นเหตุให้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งเช่นนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่

กฎหมาย อันเป็นเหตุให้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งเช่นว่านี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ ดังนั้น โดยผลของบทบัญญัติดังกล่าว การกระทำใด ๆ ที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นได้กระทำให้ในหน้าที่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือในหน้าที่ของประธานอนุกรรมการฯ ภายหลังจากวันที่ครบเกษียณอายุราชการ จึงไม่ถูกกระทบกระเทือน

(นายอัษฎพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๕๖